

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ  
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

*(Προσφυγή αριθ. 18106/12)*

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

28 Μαΐου 2020

*Η απόφαση αυτή είναι τελεσίδικη. Μπορεί να υποστεί μικροαλλαγές ως προς την μορφή.*

## **Στην υπόθεση Βασιλόπουλος κατά Ελλάδας.**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε επιτροπή, αποτελούμενη από τους εξής:

Aleš Pejchal, *πρόεδρος*,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Tim Eicke, *δικαστές*,

και Renata Degener, *αναπληρώτρια γραμματέας τμήματος*,

Λαμβάνοντας υπόψη:

την πιο πάνω αναφερόμενη προσφυγή (αριθ. 18106/12) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ένας υπήκοος της οποίας, ο κ. Φώτιος Βασιλόπουλος («ο προσφεύγων»), προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών («η Σύμβαση») στις 12 Μαρτίου 2012,

την απόφαση να γνωστοποιηθούν στην ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») οι αιτιάσεις οι οποίες αφορούν τα άρθρα 6 § 1 (πρόσβαση σε δικαστήριο) και 13 της Σύμβασης και το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης και να κηρυχθεί η προσφυγή απαράδεκτη κατά τα λοιπά σύμφωνα με το άρθρο 54 § 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου,

τις παρατηρήσεις των διαδίκων,

την απόφαση με την οποία το Δικαστήριο απέρριψε την αντίρρηση της Κυβέρνησης για την εξέταση της προσφυγής από επιτροπή.

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 21 Απριλίου 2020,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την πιο πάνω ημερομηνία:

## **ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

1. Η παρούσα υπόθεση αφορά την άρνηση της διοίκησης να συμμορφωθεί προς μία απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου η οποία αναγνώρισε ότι ο προσφεύγων είχε δικαίωμα να εισπράξει ένα συμπλήρωμα της σύνταξής του για ορισμένα χρονικά διαστήματα (άρθρα 6 § 1 και 13 της Σύμβασης και άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης).

## **ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ**

2. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1920 και είναι κάτοικος Αθηνών. Εκπροσωπήθηκε από τον κύριο Ν. Κονδύλη, δικηγόρο.

3. Η Κυβέρνηση εκπροσωπήθηκε από την εντεταλμένη του αντιπροσώπου της, κυρία Γ. Παπαδάκη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

4. Ο προσφεύγων είναι ένας συνταξιούχος αξιωματικός της χωροφυλακής. Με την απόφαση με αριθμό 7547/1975, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους καθόρισε το ποσό της σύνταξής του, το οποίο αναπροσάρμοσε στην συνέχεια με τις αποφάσεις αριθ. 40735/1978 και αριθ. 28360/1987, σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 787/1978 και 1643/1986 αντίστοιχα.

5. Την 1<sup>η</sup> Νοεμβρίου 2005, ο προσφεύγων ζήτησε από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους να αναπροσαρμόσει και να αυξήσει αναδρομικά το ποσό την σύνταξή του στην βάση των νόμων 2838/2000 και 3016/2002 από την αντίστοιχη έναρξη ισχύος τους. Με την από 21 Δεκεμβρίου 2005 απόφαση, η οποία δεν κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα, όπως σημείωσε το Ελεγκτικό Συνέδριο στην απόφασή του με αριθμό 2563/2010 (πιο κάτω παράγραφος 11), το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους απέρριψε την αίτηση του ενδιαφερομένου για τον λόγο ότι, κατόπιν της θέσης του νόμου 3408/2005 σε ισχύ, οι αυξήσεις των μισθών οι οποίες προβλέφθηκαν από τους νόμους 2838/2000 και 3016/2002 εφαρμόζονταν και στις συντάξεις των ατόμων που είχαν συνταξιοδοτηθεί πριν την έναρξη ισχύος των νόμων αυτών, αλλά μόνον από την 1<sup>η</sup> Οκτωβρίου 2005.

6. Στις 3 Απριλίου 2006, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον της Επιτροπής ελέγχου του ορισμού των συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους ένσταση κατά της μη κοινοποιηθείσας απόφασης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους με την οποία απορρίφθηκε η από 1<sup>ης</sup> Νοεμβρίου 2005 αίτησή του.

7. Με την με αριθμό 45423 απόφασή του με ημερομηνία 31 Αυγούστου 2006, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους αναπροσάρμοσε, από την 1<sup>η</sup> Οκτωβρίου 2005, το ύψος της σύνταξης του προσφεύγοντος στην βάση του άρθρου 8 του νόμου 3408/2005.

8. Στις 15 Σεπτεμβρίου 2006, ο ενδιαφερόμενος κατέθεσε στο Ελεγκτικό Συνέδριο μία έφεση κατά της σιωπηρής απόρριψης εκ μέρους του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους της πιο πάνω αναφερόμενης ένστασης και κατά της απορριπτικής απόφασης της 21 Δεκεμβρίου 2005.

9. Με την απόφαση με αριθμό 2563/2010 της 15 Οκτωβρίου 2010, το Ελεγκτικό Συνέδριο δικαίωσε τον προσφεύγοντα και ανέπεμψε την υπόθεση στην διοίκηση προκειμένου αυτή να αποφανθεί επί της αναπροσαρμογής της σύνταξης γήρατός του.

10. Ειδικότερα, αυτό έκρινε ότι ο ενδιαφερόμενος είχε ενεργητική νομιμοποίηση διότι, παρά την απόφαση με αριθμό 45423 η οποία είχε αναπροσαρμόσει την σύνταξή του στην βάση του άρθρου 8 του νόμου 3408/2005, η αξίωσή του δεν είχε ικανοποιηθεί πλήρως: η διαφορά μεταξύ της σύνταξης την οποία αυτός ελάμβανε αρχικά και της αναπροσαρμοσμένης σύνταξης δεν του είχε καταβληθεί αναδρομικά από την αντίστοιχη έναρξη ισχύος των επικαλουμένων νόμων, αλλά μόνον από την 1<sup>η</sup> Οκτωβρίου 2005.

11. Το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε ότι οι νόμοι 2838/2000 και 3016/2002 είχαν εφαρμογή στην περίπτωση του προσφεύγοντος, ο οποίος είχε συνταξιοδοτηθεί πριν από την θέση τους σε ισχύ. Δέχθηκε ότι η αίτηση αύξησης της σύνταξής του σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων αυτών την οποία ο ενδιαφερόμενος είχε καταθέσει την 1<sup>η</sup> Νοεμβρίου 2005 ήταν βάσιμη και θα έπρεπε να εξεταστεί από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους που την είχε απορρίψει εσφαλμένα. Το Ελεγκτικό Συνέδριο σημείωσε εξάλλου ότι στον φάκελο δεν είχε κατατεθεί οποιαδήποτε απόδειξη της κοινοποίησης στον προσφεύγοντα της απόφασης της 21 Δεκεμβρίου 2005.

12. Στις 22 Οκτωβρίου 2011, η απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατέστη τελεσίδικη και μη δεκτική αναίρεσης.

13. Εν τω μεταξύ, στις 17 Φεβρουαρίου 2011, η τριμελής επιτροπή του Ελεγκτικού Συνεδρίου η οποία είναι επιφορτισμένη με την εκτέλεση των αποφάσεών του («η τριμελής επιτροπή»), στην οποία ο προσφεύγων είχε προσφύγει, διαπίστωσε ότι είχαν παρέλθει τρεις μήνες από την κοινοποίηση της απόφασης με αριθμό 2563/2010 στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και ότι το τελευταίο δεν είχε ακόμη συμμορφωθεί. Έθεσε σε αυτό προθεσμία ενός μηνός προκειμένου αυτό να αναφέρει τον λόγο για τον οποίο αρνήθηκε να συμμορφωθεί προς την πάνω αναφερόμενη απόφαση.

14. Το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους απήντησε στην τριμελή επιτροπή στις 18 Μαΐου 2011 και ανέφερε ότι δεν είχε την υποχρέωση να συμμορφωθεί προς τις τελεσίδικες αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στην απάντησή του, αυτό στηρίχθηκε στο άρθρο 122 του διατάγματος 1225/1981 το οποίο προέβλεπε ότι η διοίκηση είχε την υποχρέωση να συμμορφώνεται μόνον προς τις αποφάσεις οι οποίες δεν ήταν πλέον δεκτικές ενδίκων μέσων (αμετάκλητες). Υποστήριζε ότι η διάταξη αυτή είχε εφαρμογή εν προκειμένω, διότι επρόκειτο για έναν ειδικό νόμο (*lex specialis*) σε σχέση με το άρθρο 61 του διατάγματος 774/1980 το οποίο καθιέρωνε

τον εκτελεστό χαρακτήρα των τελεσίδικων αποφάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Προσέθετε ότι το άρθρο 122 του διατάγματος 1225/1981 είχε σκοπό, αφενός, να αποφύγει την αβεβαιότητα την οποία προκαλούσε στις υπηρεσίες και στα οικονομικά του Κράτους η εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων οι οποίες κινδύνευαν να ακυρωθούν σε περίπτωση ευνοϊκής έκβασης μιας αίτησης αναίρεσης, και, αφετέρου, να απαλλάξει τα δημόσια οικονομικά από το απρόβλεπτο βάρος το οποίο θα μπορούσε να προκληθεί από την εκτέλεση ενός μεγάλου αριθμού αποφάσεων που δικαιώνουν έναν μεγάλο αριθμό συνταξιούχων. Τέλος, θεωρούσε ότι τα αιτήματα των συνταξιούχων είχαν ικανοποιηθεί με την καταβολή μιας σύνταξης αναπροσαρμοσμένης σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 3408/2005.

15. Στις 23 Μαΐου 2011, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους αποφάσισε ότι η σύνταξη γήρατος του προσφεύγοντος έπρεπε να αναπροσαρμοστεί από την 1<sup>η</sup> Μαΐου 2008, αλλά ότι το ύψος της δεν θα διαφοροποιούνταν διότι η αναπροσαρμογή είχε ήδη εφαρμοστεί από την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου 2008 κατ'εφαρμογήν των διατάξεων των άρθρων 6 του νόμου 2838/2000, 37 § 2 του νόμου 3016/2002, 60 του διατάγματος 169/2007 και 8 του νόμου 3408/2005.

16. Το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους κοινοποίησε την απόφασή του στον προσφεύγοντα με μία επιστολή της 26 Μαΐου 2011. Ο ενδιαφερόμενος υποστηρίζει ότι η απόφαση αυτή δεν του κοινοποιήθηκε και ότι δεν κοινοποιήθηκε ούτε στην τριμελή επιτροπή.

17. Στις 14 Ιουνίου 2011, η τριμελής επιτροπή διασκέφθηκε για δεύτερη φορά επί της υπόθεσης του προσφεύγοντος. Έκρινε ότι η άρνηση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους να συμμορφωθεί προς την απόφαση με αριθμό 2536/2010 του Ελεγκτικού Συνεδρίου ήταν ανατιολόγητη και το κάλεσε να εκτελέσει την απόφαση εντός προθεσμίας τριών μηνών. Όρισε ειδικότερα ότι το άρθρο 122 του διατάγματος 1225/1981 ήταν αντίθετο τόσο προς την εθνική νομοθεσία όσο και προς το κοινοτικό δίκαιο και ότι οι διατάξεις του νόμου 3408/2005 δεν είχαν εφαρμογή σε εκείνους οι οποίοι είχαν επιτύχει ευνοϊκές δικαστικές αποφάσεις και οι οποίοι είχαν δικαίωμα να ζητήσουν την εκτέλεσή τους.

18. Η απόφαση της τριμελούς επιτροπής κοινοποιήθηκε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους στις 20 Ιουλίου 2011.

ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ Η ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

19. Το άρθρο 60 § 1 του κώδικα των συντάξεων, όπως αυτός ίσχυε την εποχή των συμβάντων, είχε ως εξής:

«Δεν επιτρέπεται σε καμιά ανεξάιρετα περίπτωση να αναγνωρισθούν αναδρομικά σε βάρος του Δημόσιου Ταμείου οικονομικά δικαιώματα από συντάξεις για χρονικό διάστημα πέρα των τριών ετών από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση.»

20. Το άρθρο 8 § 1 του νόμου 3408/2005 ορίζει ότι:

«Οι συντάξεις των στρατιωτικών που εξήλθαν της Υπηρεσίας μέχρι 30.6.2002 αναπροσαρμόζονται από 1ης Οκτωβρίου 2005 οίκοθεν από τις αρμόδιες Διευθύνσεις Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του ν. 2838/2000 και 37 του ν. 2016/2002 (...)»

21. Με την με αριθμό 887/2016 απόφασή του, το Ελεγκτικό Συνέδριο, συνεδριάζοντας σε ολομέλεια, όρισε ότι, στις αποφάσεις του με τους αριθμούς 26/2010, 166/2010, 963/2010, 1587/2011, 3023/2012, 4319/2013 και 2234/2014, οι οποίες εκδόθηκαν υπό το φως της νομολογίας του Δικαστηρίου, είχε ήδη δεχθεί ότι, σε περίπτωση ακύρωσης μιας απόφασης της διοίκησης η οποία καθορίζει ή αναπροσαρμόζει συντάξεις γήρατος, το σημείο αφετηρίας (*dies a quo*) της τριετούς αναδρομικότητας η οποία μνημονεύεται στο άρθρο 60 § 1 του κώδικα συντάξεων ήταν η πρώτη ημέρα του μηνός στην διάρκεια του οποίου είχε εκδοθεί η ακυρωθείσα απόφαση και όχι η ημερομηνία έκδοσης της απόφασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

22. Το Ελεγκτικό Συνέδριο εξέθεσε επίσης ότι, όταν η διοίκηση αναπροσαρμόζε την σύνταξη γήρατος ενός στρατιωτικού μέσα στο πλαίσιο της εκτέλεσης μιας απόφασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την οποία αυτό (α) είχε ακυρώσει την αρχική άρνηση της διοίκησης να εφαρμόσει τις μισθωτικές τροποποιήσεις που προβλέπονταν από τους νόμους 2838/2000 και 3016/2002 σε στρατιωτικούς οι οποίοι είχαν ήδη συνταξιοδοτηθεί κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος των νόμων αυτών, και (β) είχε παραπέμψει την υπόθεση στην διοίκηση προκειμένου αυτή να εξετάσει τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, το σημείο αφετηρίας της τριετούς αναδρομικότητας της αναπροσαρμογής θα έπρεπε να είναι η ημερομηνία έκδοσης της αρχικής απόφασης η οποία είχε απορρίψει την αίτηση του

ενδιαφερομένου για την εφαρμογή των πιο πάνω αναφερομένων νόμων προς όφελός του.

23. Το άρθρο 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα έχει ως εξής:

«Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται εις ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών.»

24. Σύμφωνα με τις αποφάσεις με τους αριθμούς 1505/2005 και 1506/2005 οι οποίες εκδόθηκαν από την ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η αγωγή αποζημίωσης στην βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα είχε καθαρά αποζημιωτικό χαρακτήρα, δεν αφορούσε συνταξιοδοτικά δικαιώματα και συνεπώς δεν είχε σχέση με την παραγραφή η οποία προβλεπόταν από το άρθρο 60 του προεδρικού διατάγματος 166/2000. Πάντοτε σύμφωνα με τις αποφάσεις αυτές, τα πρόσωπα των οποίων η αναπροσαρμογή των συντάξεων είχε απορριφθεί κατά τρόπο παράνομο μπορούσαν να απαιτήσουν αποζημίωση για την ζημία που υπέστησαν από την αιτία αυτή. Με την απόφαση της ολομέλειάς του με αριθμό 2405/2005, η οποία στην συνέχεια επικυρώθηκε από την απόφαση με αριθμό 756/2006, το Ελεγκτικό Συνέδριο εξήρτησε την δυνατότητα μιας αποζημίωσης από την προηγούμενη διαπίστωση της παρανομίας της συμπεριφοράς των διοικητικών αρχών. Από την δικογραφία προκύπτει ότι δεν υπάρχει μέχρι σήμερα απόφαση εκδοθείσα από το Ελεγκτικό Συνέδριο η οποία να επιδικάζει στους ενδιαφερόμενους χρηματικά ποσά για την αιτία αυτή.

## ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

### Ι. ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΟΣ

25. Το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τον θάνατο του προσφεύγοντος ο οποίος επεσυνέβη στις 15 Μαρτίου 2017 και την εκφρασθείσα από την κόρη του, κυρία Βασιλική Βασιλοπούλου, επιθυμία να συνεχίσει την ανοιγείσα διαδικασία.

26. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, όταν ένας προσφεύγων αποβιώσει κατά την διάρκεια της εξέτασης της υπόθεσης, οι κληρονόμοι ή οι εγγύτεροι συγγενείς του μπορούν κατ'αρχήν να διατηρήσουν την προσφυγή στο όνομά του (βλέπε *Ječius κατά*

*Λιθουανίας*, αριθ. 34578/97, § 41, CEDH 2000-IX και, ειδικότερα όσον αφορά μη εκτέλεση αποφάσεων, *Shiryayeva κατά Ρωσίας*, αριθ. 21417/04, § 8, 13 Ιουλίου 2006, και *Shedon κατά Ρωσίας*, αριθ. 69306/01, 20 Οκτωβρίου 2005).

27. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η κόρη του προσφεύγοντος, η οποία προσκομίζει κατόπιν αίτησης της Κυβέρνησης ένα πρόσφατο πιστοποιητικό μη αποποίησης κληρονομίας, έχει έννομο συμφέρον να διατηρήσει την προσφυγή στο όνομα του προσφεύγοντος.

## II. ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΡΙΘ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

28. Ο προσφεύγων παραπονείται για την άρνηση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους να συμμορφωθεί προς την απόφαση με αριθμό 2536/2010 του Ελεγκτικού Συνεδρίου και την αδυναμία στην οποία αυτός υποστηρίζει ότι περιήλθε για να εισπράξει το συμπλήρωμα της σύνταξης γήρατός του, συμπλήρωμα το οποίο φέρεται να προέκυψε από τον υπολογισμό της σύμφωνα με το σκεπτικό της εν λόγω απόφασης. Ισχυρίζεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης και του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, τα οποία κατά τα εφαρμοστέα εν προκειμένω τμήματά τους έχουν ως εξής:

### Άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως (...) υπό (...) δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...))»

### Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύϊ Νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίους προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

A. Επί του παραδεκτού

*1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων*

29. Κατά πρώτο λόγο, η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή για μη τήρηση της εξαμήνης προθεσμίας, δεδομένου ότι η προσφυγή κατατέθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου πλέον των έξι μηνών μετά την απόφαση η οποία εκδόθηκε στις 16 Απριλίου 2011 από την τριμελή επιτροπή του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

30. Κατά δεύτερο λόγο, αυτή υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι θύμα των παραβιάσεων τις οποίες επικαλείται: την ημερομηνία κατάθεσης της προσφυγής, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους είχε συμμορφωθεί προς την απόφαση αριθ. 2563/2010 του Ελεγκτικού Συνεδρίου αναπροσαρμόζοντας την σύνταξη γήρατός του με την απόφαση της 23 Μαΐου 2011.

31. Κατά τρίτο λόγο, αυτή ισχυρίζεται ότι ο προσφεύγων δεν εξήντλησε τα εθνικά ένδικα μέσα: αφενός, αυτός δεν άσκησε την αποζημιωτική αγωγή στην βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα και, αφετέρου, δεν κατέθεσε ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου αίτηση ακύρωσης της απόφασης της 23 Μαΐου 2011, η οποία θα είχε δώσει στο δικαστήριο αυτό την δυνατότητα να αποφανθεί επί του σημείου αφετηρίας της αναδρομικής καταβολής του συμπληρώματος της σύνταξης γήρατος.

32. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η προσφυγή του κατατέθηκε εντός προθεσμίας έξι μηνών είτε από την ημερομηνία κατά την οποία έληξε η τρίμηνη προθεσμία η οποία τέθηκε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους από την τριμελή επιτροπή (στις 20 Οκτωβρίου 2011) είτε από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση με αριθμό 2563/2010 του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατέστη τελεσίδικη (στις 22 Οκτωβρίου 2011).

33. Επιχειρηματολογεί εξάλλου ότι αυτός έχει πάντοτε την ιδιότητα του θύματος με την έννοια του άρθρου 34 της Σύμβασης, εκθέτοντας προς τούτο ότι η απόφαση της 23 Μαΐου 2011, η οποία κατ'αυτόν ουδόλως αύξησε την σύνταξη γήρατός του, αγνόησε την απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου και την απόφαση της τριμελούς επιτροπής.

34. Τέλος ισχυρίζεται ότι εξήντλησε τα εθνικά ένδικα μέσα. Εκτιμά ότι η Κυβέρνηση δεν μπορεί να λαμβάνει ως πρόσχημα την άρνηση της διοίκησης να εκτελέσει την απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου προκειμένου να του καταλογίσει ότι δεν προσέφυγε ακόμη μία φορά ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων για να

προβάλλει τα δικαιώματά του, ενώ αυτά είχαν ήδη αναγνωριστεί με μία οριστική απόφαση.

## 2. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

35. Όσον αφορά την πρώτη ένσταση, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν είναι εν προκειμένω αναγκαίο να κριθεί αν η εξάμηνη προθεσμία αρχίζει να τρέχει από την έκδοση της απόφασης με αριθμό 2563/2010 ή από την ημερομηνία κατά την οποία αυτή κατέστη αμετάκλητη ή ακόμη από την ημερομηνία κατά την οποία έληγε η προθεσμία που τέθηκε στην διοίκηση από την τριμελή επιτροπή. Του αρκεί να διαπιστώσει, αφενός, ότι η τριμελής επιτροπή διαπίστωσε ότι η απόφαση αυτή δεν είχε εκτελεστεί και, αφετέρου, ότι ο προσφεύγων δεν έχει εισπράξει τα ποσά που θα έπρεπε να του καταβληθούν κατ'εφαρμογήν της απόφασης με αριθμό 2563/2010. Πρόκειται συνεπώς για μία συνεχή κατάσταση η οποία διαρκεί. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, όταν η αιτίαση αναφέρεται σε μία συνεχή κατάσταση κατά της οποίας δεν υφίσταται κάποιο ένδικο μέσο, η εξάμηνη προθεσμία αρχίζει να τρέχει από την λήξη της κατάστασης αυτής. Ενόσω αυτή διαρκεί, ο κανόνας της εξάμηνης προθεσμίας δεν έχει εφαρμογή (*Hornsby κατά Ελλάδας*, 19 Μαρτίου 1997, § 35, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-II, *Μαρικόνας κατά Ελλάδας* (déc.), αριθ. 49282/99, 29 Μαρτίου 2001, *Doğan και λοιποί κατά Τουρκίας*, αριθ. 8803-8811/02, 8813/02 και 8815-8819/02, § 113, CEDH 2004-VI (αποσπάσματα), και *Iordache κατά Ρουμανίας*, αριθ. 6817/02, § 50, 14 Οκτωβρίου 2008).

36. Όσον αφορά την δεύτερη ένσταση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους αναπροσάρμοσε την σύνταξη του προσφεύγοντος μόνον από την 1<sup>η</sup> Οκτωβρίου 2005 και όχι για τα χρονικά διαστήματα τα οποία καλύπτονται από τους νόμους 2838/2000 και 3016/2002 όπως όφειλε να πράξει κατόπιν της έκδοσης της απόφασης με αριθμό 2563/2010 του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Κάτω από τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι ο προσφεύγων συνεχίζει να έχει την ιδιότητα του θύματος της επικαλούμενης παραβίασης.

37. Όσον αφορά την τρίτη ένσταση, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι αυτός ο οποίος άσκησε ένα ένδικο μέσο που από την φύση του μπορεί να θεραπεύσει απευθείας την επίδικη κατάσταση – και όχι κατά τρόπο έμμεσο – δεν υποχρεούται να εισαγάγει άλλα μέσα τα οποία του προσφέρονταν, αλλά η αποτελεσματικότητα των οποίων ήταν αμφίβολη (*Μανουσάκης και λοιποί κατά Ελλάδας*, 26 Σεπτεμβρίου 1996, § 33, *Recueil* 1996-IV). Ως εκ τούτου, θεωρεί εν προκειμένω ότι δεν μπορεί να

επιβληθεί στον προσφεύγοντα η υποχρέωση να προσφύγει εκ νέου στα δικαστήρια, εν προκειμένω για να αξιώσει αποζημίωση στην βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα ή για να ζητήσει τον καθορισμό του σημείου αφετηρίας της τριετούς αναδρομικότητας (η οποία, εξάλλου, αποτελεί το αντικείμενο μιας απόφασης της ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου η οποία ήταν μεταγενέστερη των επιδίκων συμβάντων), από την στιγμή που το Ελεγκτικό Συνέδριο καθώς και η τριμελής επιτροπή είχαν ήδη την ευκαιρία να θεραπεύσουν απευθείας την επίδικη κατάσταση.

38. Συμπερασματικά, διαπιστώνοντας ότι η προσφυγή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 της Σύμβασης και ότι αυτή δεν προσκρούει κατά τα λοιπά σε οποιονδήποτε άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

## B. Επί της ουσίας

### *1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων*

39. Ο προσφεύγων εκθέτει ότι το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους αναπροσάρμοσε την σύνταξη γήρατός τους μόνον κατά τον τύπο χωρίς να λάβει υπόψη τους λόγους για τους οποίους το Ελεγκτικό Συνέδριο τον είχε δικαιώσει. Υποστηρίζει συνεπώς ότι η έκδοση της απόφασης της 23 Μαΐου 2011 δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ως εκτέλεση της απόφασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Λαμβάνοντας υπόψη την παραδοχή του Ελεγκτικού Συνεδρίου σύμφωνα με την οποία αυτός είχε δικαίωμα να εισπράξει την διαφορά η οποία υπήρχε μεταξύ του ποσού της σύνταξης γήρατος το οποίο ελάμβανε και εκείνου το οποίο θα έπρεπε να λαμβάνει αν οι νόμοι 2838/2000 και 3016/2002 είχαν εφαρμοστεί στην περίπτωσή του, θεωρεί ότι δεν θα μπορούσε να αμφισβητηθεί ότι αυτός διέθετε μία «περιουσία» με την έννοια της πρώτης πρότασης του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης.

40. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι με την έκδοση της απόφασης της 23 Μαΐου 2011 το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους συμμορφώθηκε πλήρως προς την απόφαση με αριθμό 2563/2010 του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Επίσης, ισχυρίζεται ότι ο προσφεύγων δεν είχε μία επαρκώς βάσιμη αξίωση στην βάση του εθνικού δικαίου: πράγματι, αυτή θεωρεί ότι η σχετική εν προκειμένω διάταξη του κώδικα συντάξεων δεν προέβλεπε αναδρομικότητα της καταβολής πέραν των τριών ετών από την ημέρα έκδοσης της απόφασης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, ότι το ζήτημα αυτό

δεν είχε αποτελέσει το αντικείμενο μιας προσφυγής του προσφεύγοντος ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ότι το δικαίωμα του ενδιαφερομένου να εισπράξει ένα συμπλήρωμα της σύνταξης γήρατός του για το προ της 1<sup>ης</sup> Οκτωβρίου 2005 διάστημα δεν είχε αναγνωριστεί από το Ελεγκτικό Συνέδριο ούτε από την τριμελή επιτροπή.

41. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι, πριν από την απόφαση η οποία εκδόθηκε από την ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου στις 24 Μαρτίου 2015, η υποχρέωση που επιβλήθηκε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους να συμμορφωθεί προς μία απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου η οποία αναγνώριζε, όπως στην παρούσα περίπτωση, ότι οι διατάξεις των νόμων 2838/2000 και 3016/2002 είχαν εφαρμογή στους συνταξιούχους, δεν του επέβαλε να καθορίσει το σημείο αφετηρίας της τριετούς αναδρομικότητας. Εκτιμά ότι ο καθορισμός αυτού του σημείου αφετηρίας θα έπρεπε να έχει γίνει από το Ελεγκτικό Συνέδριο μετά την άσκηση μιας νέας προσφυγής εκ μέρους του ενδιαφερομένου και ότι αυτός δεν ενέπιπτε στην αρμοδιότητα της τριμελούς επιτροπής.

## *2. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου*

42. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο το οποίο εγγυάται το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης θα ήταν πλασματικό εφόσον η εθνική έννομη τάξη ενός συμβαλλομένου Κράτους επέτρεπε σε μία τελεσίδικη και δεσμευτική δικαστική απόφαση να παραμένει ανενεργή σε βάρος ενός διαδίκου (*Buyan και λοιποί κατά Ελλάδα*, αριθ. 28644/08, § 33, 3 Ιουλίου 2012). Η εκτέλεση μιας απόφασης, από οποιοδήποτε δικαστήριο και αν προέρχεται, θα πρέπει να θεωρείται ως αποτελούσα αναπόσπαστο τμήμα της «δίκης» με την έννοια του άρθρου 6. Το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει ότι η αποτελεσματική προστασία του διοικουμένου και η αποκατάσταση της νομιμότητας συνεπάγονται την υποχρέωση για το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους να συμμορφωθεί προς μία απόφαση η οποία έχει εκδοθεί από το εν προκειμένω ανώτατο διοικητικό δικαστήριο του Κράτους (βλέπε, ιδίως, την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Hornsby*, § 40).

43. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων, συνταξιούχος αξιωματικός της χωροφυλακής, ζήτησε από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους να αναπροσαρμόσει και μα αυξήσει αναδρομικά το ποσό της σύνταξης γήρατός του στην βάση των νόμων 2838/2000 και 3016/2002 από την αντίστοιχη θέση τους σε ισχύ. Το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους απέρριψε το αίτημά του για τον λόγο ότι, μετά την θέση σε ισχύ του νόμου 3408/2005, η αναπροσαρμογή της σύνταξης γήρατός του δεν

μπορούσε να πραγματοποιηθεί παρά μόνον από την 1<sup>η</sup> Οκτωβρίου 2005, αναπροσαρμογή στην οποία άλλωστε αυτό προέβη με την με αριθμό 45423 απόφασή του της 31 Αυγούστου 2006. Μετά από έφεση του προσφεύγοντος, το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε ότι αυτός είχε δικαίωμα να επωφεληθεί των διατάξεων των νόμων 2838/2000 και 3016/2002 και επομένως μιας αύξησης της σύνταξης γήρατός του από την θέση των νόμων αυτών σε ισχύ και παρέπεμψε την υπόθεση στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους προκειμένου αυτό να προβεί στον προσήκοντα υπολογισμό (πιο πάνω παράγραφοι 10-11). Δεδομένου ότι παρήλθαν τρεις μήνες χωρίς το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους να έχει συμμορφωθεί προς την απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η τριμελής επιτροπή την κάλεσε να δηλώσει τους λόγους της άρνησής του να συμμορφωθεί προς αυτήν (πιο πάνω παράγραφος 13), στο οποίο το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους απάντησε ότι, για τους λόγους τους οποίους εξέθετε στην απάντησή του (πιο πάνω παράγραφος 14), δεν είχε υποχρέωση προς τούτο. Συνελθούσα για δεύτερη φορά στις 14 Ιουνίου 2011, η τριμελής επιτροπή έκρινε ότι η άρνηση την οποία εξεδήλωσε το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους να συμμορφωθεί προς την απόφαση με αριθμό 2536/2010 του Ελεγκτικού Συνεδρίου ήταν αναιτιολόγητη και το κάλεσε να εκτελέσει την απόφαση εντός προθεσμίας τριών μηνών (πιο πάνω παράγραφος 17). Εν τούτοις, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους δεν έχει ακόμη συμμορφωθεί.

44. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι, σύμφωνα με την Κυβέρνηση, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους συμμορφώθηκε προς την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση, αφού έλαβε στις 23 Μαΐου 2011 μία απόφαση η οποία όριζε ότι η σύνταξη γήρατος του προσφεύγοντος θα αναπροσαρμοζόταν από την 1<sup>η</sup> Μαΐου 2008, αλλά ότι το ύψος της τελευταίας δεν θα τροποποιούνταν, διότι μία αναπροσαρμογή είχε ήδη πραγματοποιηθεί από την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου 2008.

45. Εν τούτοις, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η αναπροσαρμογή την οποία μνημονεύει η Κυβέρνηση δεν αντιστοιχούσε σε εκείνη η οποία είχε ζητηθεί από τον προσφεύγοντα με την αίτησή του την οποία είχε δεχθεί το Ελεγκτικό Συνέδριο και την οποία το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους αρνούνταν να εκτελέσει, όπως είχε διαπιστώσει η τριμελής επιτροπή. Από την διατύπωση η οποία χρησιμοποιήθηκε τόσο από το Ελεγκτικό Συνέδριο όσο και από την τριμελή επιτροπή προκύπτει ότι η αναπροσαρμογή της σύνταξης του ενδιαφερομένου θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί με την συμπερίληψη του χρονικού διαστήματος το οποίο περιλαμβάνεται μεταξύ της 1<sup>ης</sup> Ιουλίου 2000 και της 30 Σεπτεμβρίου 2005.

46. Το Δικαστήριο σημειώνει εξάλλου ότι, σύμφωνα με την Κυβέρνηση, πριν τις 24 Μαρτίου 2015 (πιο πάνω παράγραφος 36) η υποχρέωση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους να συμμορφωθεί προς μία απόφαση όπως η απόφαση με αριθμό 2563/2010 η οποία αφορούσε τον προσφεύγοντα δεν περιελάμβανε την υποχρέωση να αποφανθεί επί του σημείου αφετηρίας της τριετούς αναδρομικότητας, ζήτημα το οποίο έπρεπε να αποτελέσει το αντικείμενο μιας νέας προσφυγής ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Εν τούτοις, σημειώνει ότι αυτή η απόφαση της ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου ήταν μεταγενέστερη των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, της απόφασης με αριθμό 2563/2010 του Ελεγκτικού Συνεδρίου καθώς και της διάσκεψης της τριμελούς επιτροπής για την εκτέλεση της απόφασης αυτής.

47. Λαμβανομένων υπόψη των προηγούμενων σκέψεων, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων βάσιμα υποστηρίζει ότι οι εθνικές αρχές αρνήθηκαν να συμμορφωθούν προς την απόφαση με αριθμό 2536/2010 του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στερώντας με τον τρόπο αυτό το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης από οποιαδήποτε σκοπιμότητα.

48. Κατά συνέπεια, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης και του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης.

### III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

49. Ο προσφεύγων παραπονείται διότι δεν διέθετε ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο προκειμένου να αμφισβητήσει την άρνηση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους να συμμορφωθεί προς την απόφαση με αριθμό 2536/2010 η οποία είχε εκδοθεί από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Επικαλείται μία παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

50. η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η εκ μέρους του προσφεύγοντος προσφυγή ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της τριμελούς επιτροπής απετέλεσε ένα αποτελεσματικό μέσο πίεσης προκειμένου να υποχρεώσει το Γενικό Λογιστήριο του

Κράτους να συμμορφωθεί προς την απόφαση με αριθμό 2536/2010 με την έκδοση της απόφασης της 23 Μαΐου 2011.

51. Εν προκειμένω, ακολουθώντας τον ίδιο συλλογισμό με εκείνον ο οποίος οδήγησε στην απόρριψη της ένστασης της μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων που προβλήθηκε από την Κυβέρνηση (πιο πάνω παράγραφος 36), το Δικαστήριο εκτιμά ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της έλλειψης στο εσωτερικό δίκαιο μιας προσφυγής η οποία θα επέτρεπε στον προσφεύγοντα να επιτύχει την εκτέλεση της απόφασης με αριθμό 2536/2010 του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Κανελλόπουλος κατά Ελλάδας*, αριθ. 11325/06, § 33, 21 Φεβρουαρίου 2008).

### III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

52. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

#### A. Ζημία

53. Ο προσφεύγων αξιώνει 27.845,12 ευρώ (EUR) για την υλική ζημία την οποία υποστηρίζει ότι έχει υποστεί. Εκθέτει ότι το ποσό αυτό αντιστοιχεί με εκείνο το οποίο θα έπρεπε να εισπράξει αν η απόφαση με αριθμό 2563/2010 είχε εκτελεστεί. Ζητεί από την Κυβέρνηση να παράσχει τον ακριβή υπολογισμό του οφειλομένου ποσού, ισχυριζόμενος ότι μόνον το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους μπορεί να καθορίσει το ποσό με την αναγκαία ακρίβεια. Ζητεί επίσης 20.000 EUR για την ηθική βλάβη.

54. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, αν το Δικαστήριο καταλήξει στην παραβίαση της Σύμβασης, ο καθορισμός του ποσού το οποίο οφείλεται για την υλική ζημία υπάγεται στην αρμοδιότητα του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Ισχυρίζεται επίσης ότι, εξαιτίας της συμπεριφοράς του, ήτοι της παράλειψης να χρησιμοποιήσει τις δυνατότητες οι οποίες προσφέρονται από την εσωτερική έννομη τάξη προκειμένου να επιτύχει την αναπροσαρμογή της σύνταξης γήρατός του, ο προσφεύγων δεν έχει δικαίωμα σε οποιαδήποτε αποζημίωση για ηθική βλάβη.

55. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι στην απόφασή του με αριθμό 2563/2010 το Ελεγκτικό Συνέδριο δεν όρισε ούτε το ποσό της συμπληρωματικής σύνταξης την οποία θα έπρεπε να εισπράξει ο προσφεύγων ούτε την μέθοδο υπολογισμού της. Το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε μόνον ότι οι εφαρμοστέες διατάξεις των νόμων 2838/2000 και 3016/2002 (σχετικών με τις αυξήσεις μισθών) θα έπρεπε επίσης να τύχουν εφαρμογής στην περίπτωση του προσφεύγοντος και ανέπεμψε την υπόθεση στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους για τον υπολογισμό του μισθού. Στην συνέχεια, η τριμελής επιτροπή εκτίμησε ότι το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους δεν συμμορφώθηκε προς την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση.

56. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι για την υλική ζημία, ο προσφεύγων ζητεί ένα ποσό το οποίο εξηγεί κατά τρόπο συγκεκριμένο στις παρατηρήσεις του. Σημειώνει επίσης ότι η Κυβέρνηση, από την πλευρά της, δεν το διαφωτίζει ως προς το ποσό το οποίο θα οφειλόταν πραγματικά στον προσφεύγοντα μετά την απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου ούτε ζήτησε από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους να πραγματοποιήσει τον προσήκοντα υπολογισμό προς τούτο. Το Δικαστήριο δεν θα μπορούσε να εικάσει αφ'εαυτού το ακριβές ποσό το οποίο οφειλόταν στον προσφεύγοντα, όμως, ελλείψει διευκρινίσεων εκ μέρους της Κυβέρνησης προς τούτο, κρίνει ότι έχει το δικαίωμα να εξαγάγει τα συμπεράσματα αυτής της τακτικής της Κυβέρνησης. Αποφαινόμενο σύμφωνα με την αρχή της επιείκειας, όπως το επιτρέπει το άρθρο 41, και στην βάση των στοιχείων της δικογραφίας, επιδικάζει στον προσφεύγοντα 20.000 EUR για όλες τις ζημίες, και δεν θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να ζητήσει από το Κράτος να λάβει άλλα ατομικά μέτρα ενόψει της εκτέλεσης της παρούσας απόφασης.

## **Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη**

57. Ο προσφεύγων αξιώνει 1.300 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη με τα οποία ισχυρίζεται ότι επιβαρύνθηκε μέσα στο πλαίσιο της διαδικασίας που διεξήχθη ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της τριμελούς επιτροπής. Η κόρη του, η οποία συνεχίζει την δίκη ενώπιον του Δικαστηρίου, αναφέρει ότι, εξαιτίας του θανάτου του προσφεύγοντος, δεν ήταν σε θέση να εξεύρει τα αντίστοιχα τιμολόγια, πλην ενός, ποσού 120 EUR. Εκθέτει ότι το ελάχιστο ύψος της αμοιβής για μία έφεση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανέρχεται σε 452 EUR. Προσθέτει ότι το ίδιο ποσό οφείλεται για μία προσφυγή ενώπιον της τριμελούς επιτροπής.

Ο προσφεύγων αξιώνει επίσης 4.595,56 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη με τα οποία αυτός ισχυρίζεται ότι επιβαρύνθηκε για τους σκοπούς της δίκης η οποία διεξήχθη ενώπιον του Δικαστηρίου. Για την τελευταία, αυτός ισχυρίζεται ότι το αιτούμενο ποσό αντιστοιχεί σε 57 ώρες εργασίας του δικηγόρου του και ότι, σύμφωνα με το άρθρο 59 του νόμου 4194/2013, η ελάχιστη ωριαία αμοιβή δικηγόρου ανέρχεται σε 80 EUR.

58. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει τις αξιώσεις του προσφεύγοντος ως προς τούτο. Από την μία πλευρά, θεωρεί ότι τα έξοδα τα οποία εκταμιεύθηκαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων δεν έχουν αιτιώδη σύνδεσμο με τις επικαλούμενες παραβιάσεις. Από την άλλη πλευρά, εκτιμά ότι ο προσφεύγων δεν προσκομίζει οποιοδήποτε δικαιολογητικό όσον αφορά τόσο τα έξοδα αυτά όσο και εκείνα που δαπανήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου.

59. Σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου, ένας προσφεύγων μπορεί να επιτύχει την καταβολή των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του μόνον στον βαθμό που θα αποδειχθεί το πραγματικό και η αναγκαιότητά τους και ο λογικός χαρακτήρας του ύψους τους. Επίσης, προκειμένου να δικαιούται την επιδίκαση των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης, ο προσφεύγων θα πρέπει να τα έχει εκταμιεύσει με σκοπό να προλάβει ή να επιτύχει την επανόρθωση μιας παραβίασης της Σύμβασης. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, προσφεύγοντας στην τριμελή επιτροπή του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο προσφεύγων επεχείρησε να επιτύχει την επανόρθωση μιας παραβίασης της Σύμβασης με την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου και εκτιμά προσήκον να του επιδικάσει 452 EUR για την αιτία αυτή. Αντιθέτως, διαπιστώνει ότι η κόρη του προσφεύγοντος δεν προσκομίζει κάποιο παραστατικό για την διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου. Συνεπώς, εκτιμά ότι δεν συντρέχει περίπτωση να του επιδικάσει οποιοδήποτε ποσό για την αιτία αυτή.

### **Γ. Τόκοι υπερημερίας**

60. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

### **ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,**

1. *Αποφαίνεται* ότι η κόρη του προσφεύγοντος νομιμοποιείται να υποκατασταθεί στην θέση του προσφεύγοντος εν προκειμένω,

2. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή,
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης,
4. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης,
5. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης,
6. *Αποφαίνεται*, ομόφωνα:
  - (α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην κόρη του προσφεύγοντος, εντός προθεσμίας τριών μηνών, τα ακόλουθα ποσά:
    - i. 20.000 EUR (είκοσι χιλιάδες ευρώ), για όλες τις ζημίες μαζί, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο, για την ηθική βλάβη,
    - ii. 452 EUR (τετρακόσια πενήντα δύο ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται από την κόρη του προσφεύγοντος για τον φόρο, για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη,
  - (β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.
7. *Απορρίπτει*, ομόφωνα, το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 28 Μαΐου 2020, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Renata Degener

Αναπληρώτρια Γραμματέας

(υπογραφή)

Aleš Pejchal

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 10 Ιουλίου 2020

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος